

SUOMI 100 VUOTTA

SATUMAINEN JURMO

Paraisilla sijaitseva, rannoiltaan kivikkoisen Jurmo on monelle veneilijälle tuttu pysähdyspaikka. Harva tietää, että saari kätkee sisälleen yllättäviä maailmoja.

Kuvat ja kuvatekstit **Sampo Kiviniemi**
Teksti **Johanna Paasikangas-Tella**

AVARAA MAISEMAA
Saaren rannat ovat kivikkoiset, mutta suurimmaksi osaksi sitä peittää Suomessa harvinainen kanerva- ja katajanummi.

”Mystiset
lehdot luovat
sademetsämäisen
vaikutelman.”

LEHTOMETSÄT
Alkukesästä salaperäiset tervaleppä-
ja saniaislehdot lumoavat sinne
eksyneen kulkijan vehreydellään.

TYYNI HETKI

Merellä tuulee yleensä loka-kuussa, mutta joskus on tyyntäkin. Moringharun niemestä avautuu näkymä satamaan, taustalla saaren korkein kohta Högberget.

NELIJALKAISET ASUKKAAT

Kanervanummen keskellä voi törmätä hauskannäköisiin ja uteliaisiin alpakoihin, jotka kulkevat saarella vapaasti.

”Rantakivikoilta sisemmäksi kulkeva vierailija löytää saarelta aarreaitan.”

SALAPERÄISET KIVIKEHÄT

Saarella on neljä munkinkehäksi kutsuttua kivimuodostelmaa. Niiden arvellaan olevan keskiaikaisia kalastajien yöpymispaikkojen jäänteitä.

YÖTÄHTIEN ALLA
Kun pimeys laskeutuu, saaren
yllä syttyvät tuhannet tähdet.

KANERVANUMMET
Jurmossa on Suomen suurin nummialue, joka on syntynyt kulotuksen ja laiduntamisen seurauksena.

”Kanervanummi saa koko saaren hehkumaan punaisena.”

JURMOON paremmin tutustuneet tietävät kertoa, että rantakivikoilta sisemmäksi kulkeva vierailija löytää saarelta aarreaitan tulvillaan yllättäviä ympäristöjä. Pari vuotta sitten aluetta lähti tutkimaan myös luontokuvausta harrastava Sampo Kiviniemi. Sen jälkeen hän on palannut sinne useita kertoja.

Kiviniemeä kiehtoo saaren hämmäntävä kontrasti: osa maisemista tuo mieleen Lapin rakkakivikot, mutta pienen matkan päässä näkymä vaihtuu nummimaiseksi, ja hetken päästä hieman mystiset tervaleppä- ja pihlajalehdot synnyttävät vaikutelman sademetsistä, jollaisia voisi nähdä tuhansia kilometrejä etelämpänä. Saniaiset peittävät lehtoa vihreänä mattona. Keskeltä tervaleppälehtoa voi löytää kaksi pientä sisälampea ja muualta saaresta useita muita kosteikkoja.

Saaristomeren kansallispuistoon osin kuuluva Jurmon saari sijaitsee suurin piirtein Helsingin ja Tukholman puolivälissä. Keväisin ja syksyisin se tarjoaa oivan levähdyspaikan muuttolinnuille. Moni jää sinne myös pesimään. Esimerkiksi punarinta, suokukko ja leppälintu viihtyvät saarella.

Jos retkeilijä ei pidä kovaa melua, suonlaidan koivusta saattaa tavoittaa teeriparven ruokailemassa.

Kiviniemi kertoo, että saarelta voi tavata myös Suomessa äärimmäisen uhanalaisen tunturipöllön, jolle maisemat lienevät kotoiset. Jurmosta löytyy myös Suomen eteläisin, tosin pienehkö, lakkasuo. Pohjoista vaikutelmaa täydentää kanervanummi, joka saa elokuun lopussa koko saaren hehkumaan punaisena.

Jurmon korkein kohta on runsaat 17 metriä korkea Högberget. Mahtipontisesta nimestään huolimatta se

on toki vuoreksi vähäpätöinen, mutta kalliomuodostelman laelta näkee saaren yli merelle kaikkiin ilmansuuntiin.

Myös tähtitaivas on Kiviniemen mukaan saarelta katsottuna aivan erityinen. Koska Jurmo sijaitsee ulkosaaristossa, kaupunkien valot eivät ulotu sinne. Taivaankannen poikki voi erottaa Linnunradan tähtisumun vanan, ja kuutamossa saari paljastaa jälleen aivan uudenlaisia, salaperäisiä maisemia. Syysiltoina seudulla on usein nähty myös monivärisinä kohoavia revontulia.

Asutus on tiivistynyt saaren pohjoisrannalle kylään, jossa elää muutama asukas ympäri vuoden. Vierailijoille on tarjolla vuokramökkejä, ja telttailuun on varattu oma alueensa sataman toiselta puolelta.

Ihminen on tuonut saarelle myös nelijalkaisia asukkaita, jotka liikkuvat saarella vapaasti. Ylämaankarja viihtyy omissa oloissaan, mutta uteliaat alpakat saattavat välillä poiketa tarkistamaan, mitä ihmiset puuhaavat.

Saaren monimuotoisuutta selittää osin sen syntyhistoria, joka ulottuu viimeisimpään jääkauteen. Jäätikön sulamisvesien kuljettamista maa-aineksista muodostuivat Salpausselän harjut, ja Jurmo on kolmannen Salpausselän eteläinen jatke. Jurmo onkin keskeltä selkeästi hiukan koholla ja rannat kaartuvat loivasti. Luonnon voima näkyy tällä kummallisella saarella väkevänä. ■

■ ■ ■ *Suomi 100 vuotta -juttusarja on tuotettu yhteistyössä Suomen Luonnonvalokuvaajat SLV ry:n kanssa.*

JURMO

- Jurmo sijaitsee ulkosaaristossa Paraisten kunnassa, noin 75 kilometriä Hangosta länteen.
- Vajaan kilometrin levyinen saari on kapeimmasta kärjestä toiseen noin viisi kilometriä pitkä.
- Jurmoon pääsee Nauvon Pärnäisistä yhteysaluksella ilmaiseksi. Matka kauniin saariston läpi kestää kolmisen tuntia.
- Jurmo kuuluu osin Saaristomeren kansallispuistoon.
- Jurmo on osa kolmatta Salpausselkää, joka syntyi viimeisen jääkauden päättyessä.
- Historia tässä ulkosaariston risteyspaikassa on kiinnostava: saarella on toiminut esimerkiksi venäläinen sotilaslentokenttä.
- Lisätietoja: www.jurmo.com, www.luontoon.fi/saaristomeri/palvelut/jurmo